

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15099/2025
20.11.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бошко Бекчић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ а.д. Београд, коју у ревизијском поступку заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредбе уговора и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 8536/24 од 22.05.2025. године, у седници одржаној 20.11.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 8536/24 од 22.05.2025. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 8536/24 од 22.05.2025. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 10418/22 од 04.10.2023. године и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 33.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 10418/22 од 04.10.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 9.1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 03.10.2018. године, закљученог између тужиоца и тужене. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.10.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 27.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 8536/24 од 22.05.2025. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 9.1.

тачка (i) Уговора о готовинском кредиту број ... од 03.10.2018. године, закљученог између тужиоца и тужене. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, па је обавезана тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.10.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 75.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбе члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона, одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као корисник кредита закључио са туженом банком уговор о готовинском кредиту број ... од 03.10.2018. године којом је тужиоцу одобрен кредит у износу од 1.000.000,00 динара са роком враћања од 120 месеци. Побијеном одредбом члана 9. став 9.1. тачка (i) наведеног уговора корисник кредита се обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита односно минимум 1.600,00 РСД. Захтев за одобравање кеш кредита тужилац је поднео 03.10.2018. године. Утврђено је да је 03.10.2018. године, тужена наплатила од тужиоца износ од 20.000,00 динара, на име накнаде за обраду кредитног захтева. Чланом 5. став 5.1 Уговора предвиђено је да ефективна каматна стопа на дан закључења овог уговора износи 10,66 % на годишњем нивоу. У обрасцу понуде од 03.10.2018. године, у тачки 3.2. наведена је висина ефективне каматне стопе од 10,66 % на годишњем нивоу, као и укупан износ који ће корисник кредита платити током периода отплате кредита, док је у тачки 3.3. наведена врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита између осталог накнада за обраду кредитног захтева: 2,00% - 20.000,00 РСД . Понуда је потписана од стране овлашћеног лица тужене банке, а не садржи потпис тужиоца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев налазећи да је предметна одредба у складу са основним начелима заштите корисника финансијских услуга и основним начелима облигационог права будући да је тужилац у предуговорној фази уручењем понуде од 03.10.2018. године упознат са свим накнадама и трошковима кредита, због чега нема ни услова за примену одредбе члана 210. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев, будући да је тужилац оспорио чињеницу да му је тужена уручила понуду у предуговорној фази, а тужена у смислу правила о терету доказивања није доказала да је уручила тужиоцу понуду која је садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, односно није доказала да је тужиоца на начин прописан законом и подзаконским актима обавестила о обавези плаћања предметних трошкова пре закључења уговора. Зато је тужена у обавези да тужиоцу врати наплаћен новчани износ по основу чланова 104. став 1, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11 и 62/18), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 03.10.2018. године.

Обавештење корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга). Понуда банке на прописаном образцу мора да садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама, у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом банком закључио уговор о кредиту од 03.10.2018. године, а пре закључења наведеног уговора поднео је туженој захтев за одобравање кеш кредита од 03.10.2018. године, у коме је наведено да је тражени износ кредита 1.000.000,00 РСД, захтевани период отплате 120 месеци, да је једнократна накнада 2,00%. У наведеном захтеву дат је опис главних карактеристика производа који одговарају битним елементима уговора о кредиту, исказан је рок отплате, висина каматне стопе (на годишњем нивоу), као и висина накнаде. Тужилац је садржином наведеног захтева обавештен о врсти и висини накнада које падају на његов терет. Наведена накнада за банкарску услугу од 2,00%, одговара уговорној одредби (члан 9. став 9.1. тачка (i) уговора од 03.10.2018. године) којом се тужилац обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа одобреног кредита (1.000.000,00 динара). Како је тужилац поднео туженој захтев за одобравање кредита од 03.10.2018. године (који је својеручно потписао) и у којем је приказана његова обавеза по основу накнада које је дужан да плати приликом реализације кредитног захтева, а уговор о готовинском кредиту од 03.10.2018. године, закључен је након поднетог захтева који садржи висину каматне стопе и врсту и висину накнаде за обраду кредитног захтева, што значи да је тужилац упознат са условима кредитирања у предуговорној фази, па је погрешно становиште другостепеног суда да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза јер тужена није доказала да је тужиоцу уручила понуду од 03.10.2018. године. Супротно становишту другостепеног суда, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11 и 62/18). Имајући у виду наведено, уговорна одредба којом се корисник кредита обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа кредита није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке. Поред тога, тужилац је као корисник имао право да одустане од закљученог уговора о кредиту у року од 14 дана од дана закључења уговора без навођења разлога за одустанак, уколико је накнадно утврдио да услови уговора не одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Правилна је одлука о трошковима првостепеног поступка донета на основу члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови ревизијског поступка за састав ревизије у износу од 20.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње. Туженој су признати и трошкови на име судске таксе за ревизију 5.400,00 динара и ревизијску одлуку 8.100,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15). Тужена нема право на накнаду трошкова на име ПДВ за пружену адвокатску услугу, јер као доказ није приложен рачун о извршеној адвокатској услузи у смислу члана 42. Закона о порезу на додату вредност, па исти не представљају стварни трошак странке у смислу чланова 153. и 154. ЗПП.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд је на основу члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић